

POSTANOWIENIE

Dnia 13 marca 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Kazimierz Jaśkowski (przewodniczący)

SSN Jerzy Kwaśniewski

SSA Maciej Pacuda (sprawozdawca)

Protokolant Halina Kurek

w sprawie ze skargi Ministra Sprawiedliwości

na uchwałę Krajowej Rady Notarialnej Nr [...] z dnia ... 2008 r., w sprawie

utworzenia i zasad funkcjonowania systemu informatycznego do prowadzenia rejestru aktów poświadczenia dziedziczenia ,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 marca 2009 r.,

umarza postępowanie.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 18 grudnia 2008 r. została wniesiona skarga Ministra Sprawiedliwości na uchwałę Krajowej Rady Notarialnej Nr [...] z dnia ... 2008 r. w sprawie utworzenia i zasad funkcjonowania systemu informatycznego do prowadzenia rejestru aktów poświadczenia dziedziczenia. W skardze tej Minister Sprawiedliwości zaskarżył wymienioną uchwałę w części dotyczącej § 3, w zakresie, w jakim wskazany przepis określał, że wpłaty wnoszone przez notariuszy na rzecz Funduszu Informatyzacji, w wysokości ustalonej przez Krajową Radę Notarialną, stanowią niezbędny wydatek poniesiony przez notariusza w związku z dokonaniem czynności notarialnej, przez co obciążał strony czynności notarialnej, jaką jest akt poświadczenia dziedziczenia opłatami na rzecz tego Funduszu.

Minister Sprawiedliwości zarzucił uchwale w zaskarżonej części, iż jest sprzeczna:

1. z art. 17 Konstytucji oraz art. 5 i art. 40 § 1 ustawy Prawo o notariacie przez to, że Krajowa Rada Notarialna, określając wpłaty wnoszone przez notariuszy na rzecz Funduszu Informatyzacji Notariatu w wysokości ustalonej przez Krajową Radę Notarialną jako niezbędny wydatek poniesiony przez notariusza w związku z dokonaniem czynności notarialnej, faktycznie obciążyła strony czynności notarialnej opłatami na rzecz Funduszu, czym przekroczyła swoje uprawnienia,
2. z art. 5 § 2 ustawy Prawo o notariacie przez przyjęcie, że określona w § 3 pkt 2 uchwały wpłata na rzecz Funduszu Informatyzacji Notariatu stanowi niezbędny wydatek poniesiony przez notariusza w związku z dokonaniem czynności notarialnej, podczas gdy wynikający z § 3 pkt 3 i 4 zaskarżonej uchwały sposób ustalania wysokości „należności za pojedynczy wpis do rejestru” nie pozwala na przyjęcie, że jest to „niezbędny wydatek”, o którym mowa w art. 5 § 2 ustawy Prawo o notariacie.

Wskazując na powyższe zarzuty, Minister Sprawiedliwości wniósł o uchylenie uchwały w zaskarżonej części.

W piśmie z dnia 11 lutego 2009 r. Prezes Krajowej Rady Notarialnej zawiadomił Sąd Najwyższy o tym, iż uchwałą z dnia 6 lutego 2009 r. Krajowa Rada Notarialna uchyliła uchwałę z dnia 15 listopada 2008 r. w zaskarżonej części oraz nadała § 3 tej uchwały nowe brzmienie, które nie zawiera już kwestionowanego przez Ministra Sprawiedliwości punktu 2. Do tego pisma został również załączony odpis uchwały z dnia 6 lutego 2009 r.

Na rozprawie przed Sądem Najwyższym pełnomocnik Ministra Sprawiedliwości podtrzymał skargę, natomiast pełnomocnik Krajowej Rady Notarialnej wniósł o umorzenie postępowania wobec faktu, iż skarga Ministra Sprawiedliwości stała się bezprzedmiotowa. Równocześnie pełnomocnik Krajowej Rady Notarialnej wniósł o rozważenie przez Sąd Najwyższy odroczenia rozprawy, podając, iż przed Trybunałem Konstytucyjnym zawisła sprawa zainicjowana skargą Krajowej Rady Notarialnej, w której została zakwestionowana zgodność z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej art. 95i § 1 ustawy Prawo o notariacie,

nakładającego na Krajową Radę Notarialną obowiązek wprowadzenia i utrzymania systemu informatycznego do prowadzenia rejestru aktów poświadczenia dziedziczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Miał rację pełnomocnik Krajowej Rady Notarialnej, podnosząc że w sytuacji zmiany brzmienia § 3 uchwały z dnia 15 listopada 2008 r., poprzez wyeliminowanie z niego zapisów kwestionowanych w skardze Ministra Sprawiedliwości, postępowanie zainicjowane tą skargą stało się bezprzedmiotowe. Zapisy te bowiem w dacie rozpoznania sprawy nie istniały już w obrocie prawnym, a więc nie mogły być przedmiotem oceny dokonywanej przez Sąd Najwyższy, ani tym bardziej przedmiotem orzeczenia, o którym mowa w art. 47 § 2 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie. Wypada również dodać, że zaskarżona uchwała została zmieniona, nie wywołując dotychczas skutków w sferze praw i obowiązków stron czynności notarialnych.

Powołany art. 47 ustawy – Prawo o notariacie przewiduje możliwość zaskarżenia przez Ministra Sprawiedliwości uchwał organów samorządu notarialnego w razie ich sprzeczności z prawem. W § 2 określa z kolei, jakiego rodzaju orzeczenia mogą zapaść w wyniku postępowania wszczętego przed Sądem Najwyższym. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy utrzymuje zaskarżoną uchwałę w mocy lub uchyla uchwałę i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania właściwemu organowi samorządu, ustalając wytyczne co do sposobu jej załatwienia. Skargę spóźnioną Sąd Najwyższy pozostawia bez rozpoznania. Treść omawianego art. 47 § 2 wskazuje zatem, iż w sposób niepełny reguluje on postępowanie toczące się przed Sądem Najwyższym ze skargi Ministra Sprawiedliwości, nie odsyłając do żadnych przepisów proceduralnych. W tej sytuacji należy przyjąć, że w przepisach ustawy Prawo o notariacie występuje luka w prawie dotycząca regulacji postępowania, którą trzeba wypełnić w drodze analogii, stosując odpowiednio przepisy procedury najlepiej odpowiadającej charakterowi rozpatrywanego środka prawnego. W postanowieniu z dnia 24 maja 1994 r., I PO 6/94 (OSNP 1994 nr 7, poz. 119) Sąd Najwyższy, rozpatrując podobną sprawę, wyraził pogląd, iż skarga Ministra Sprawiedliwości na uchwałę

samorządu notarialnego jest szczególnym środkiem zaskarżenia i dlatego należy stosować do niej odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o rewizji. Z kolei w postanowieniu z dnia 14 sierpnia 2008 r., III ZS 8/08, Sąd Najwyższy stwierdził, że w aktualnym stanie prawnym oznacza to, iż per analogiam należy stosować w pierwszej kolejności przepisy dotyczące postępowania kasacyjnego, a dopiero w dalszej kolejności przepisy o postępowaniu apelacyjnym (art. 398²¹ k.p.c.) lub postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji (art. 391 w związku z art. 398²¹ k.p.c.). Podzielając te poglądy, Sąd Najwyższy uznał zatem, iż sytuacja, do której doszło w rozpoznawanej obecnie sprawie najbardziej odpowiada opisanej w art. 355 § 1 k.p.c. Wprawdzie skarżący nie cofnął skargi, jednakże z powodu uchylecia przez samorząd notarialny zaskarżonego przepisu uchwały z dnia 15 listopada 2008 r. oraz zastąpienia go przepisem niezawierającym kwestionowanej w skardze regulacji wydanie orzeczenia co do istoty sprawy stało się zbędne.

Biorąc to pod uwagę oraz opierając się na treści wymienionych wcześniej przepisów, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.